Teknologiateollisuus

Eduskunnan talousvaliokunnalle 20.9.2023

VIITE:
UJ 21/2023 vp – U 22/2022 vp Valtioneuvoston U-jatkokirjelmä komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta.

EU/325/2023-VM-19

Teknologiateollisuus ry:n asiantuntijalausunto koskien EU:n uusien omien varojen järjestelmää

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Valtioneuvoston U-jatkokirjelmästä komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta.

Valtiovarainministeriön perusmuistiossa todetaan, että komission 20.6.2023 antamista asetuksista omien varojen käyttöön asettamisesta (MAR-asetus: COM(2023) 333 final) ja täytäntöönpanosta (IMSOR-asetus: COM(2023) 332 final) laaditaan erillinen valtioneuvoston U-jatkokirjelmä. Mikäli mahdollista, Teknologiateollisuus ry lausuisi mielellään myös näitä koskien.

Teknologiateollisuus ry:n kannat EU:n omien varojen järjestelmästä

1. Määräenemmistöpäätöksentekoon ei tule siirtyä veroasioissa

Kansainvälisen verotuksen uudistuksissa on puolustettava Suomen verotusoikeutta ja suomalaisten yritysten etua. Teknologiateollisuus ry kannattaa Suomen aiemmin vahvistettua kantaa, jonka mukaan ”EU:n rahoitusjärjestelmän jatkokehittämisen, mukaan lukien uusien omien varojen lähtökohtana tulee olla, etteivät järjestelmään tehtävät muutokset suhteettomasti lisää Suomen maksutaakkaa tai nosta Suomen kokonaisveroastetta taikka aiheuta muuten kohtuuttomia lisäkustannuksia Suomen kansantaloudelle ja talouden toimijoille. Uusia omia varoja koskevien päätösten tulee kuulua jatkossakin jäsenvaltioille.”

Nyt lausunnolla olevassa U-kirjelmässä ehdotetaan kantaa tarkennettavaksi: ”Hallitusohjelman mukaisesti EU:n omien varojen järjestelmän kehittäminen ei saa aiheuttaa suhteellista lisäkustannusta Suomelle.” Uskomme, että tässä tarkoitetaan sanoa ”suhteetonta”, mikä on kannatettava kirjaus. **Teknologiateollisuus ry kuitenkin korostaa, ettei tämä tarkennus saa korvata aiempaa kantaa koskien päätöksentekoa. Määräenemmistöpäätöksentekoon EU-verotuksessa ei tule missään tapauksessa siirtyä.**

Verotus on jokaisen jäsenmaan suvereniteetin piirissä ja verotusta koskevat päätökset tulee tehdä jäsenmaiden yksimielisellä päätöksellä. EU:n komissio ja parlamentti ovat kuitenkin ehdottaneet määräenemmistöpäätöksiin siirtymistä veroasioissa, yksimielisyysvaatimuksen

sijaan. Määräenemmistöpäätöksenteko veroasioissa tarkoittaisi, että EU:n verolainsäädäntöä koskeviin päätöksiin tarvittaisiin 55 % jäsenmaista kannatus (15/27 jäsenmaata) ja ehdotusta kannattavien jäsenmaiden väkiluvun tulee olla vähintään 65 % EU:n kokonaisväestöstä (448 miljoonaa, Suomi muodostaa 1,2 % kokonaisväestöstä). Tällöin pienillä jäsenmailla, kuten Suomella, ei olisi entisen kaltaista vaikuttamismahdollisuutta verotuksen osalta. Verotuloilla katetaan kunkin jäsenmaan tärkeimpiä toimintoja, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut, koulutus, pelastustoimi ja maanpuolustus, joten on tärkeää säilyttää jäsenmaiden vaikutusvalta oman hyvinvointivaltionsa rahoitukseen.

EU:ssa on aiemminkin yksimielisesti sovittu monesta verodirektiivistä. Tärkeimmissä veroasioissa yksimielinen päätös on saavutettavissa, eikä määräenemmistöpäätöksentekoon siirtymiseen ole perusteita.

2. Ehdotetut uudet omat varat eivät ole uusia ehdotuksia

Omien varojen pakettiin kirjatut veroehdotukset eivät ole uusia. Niitä on ehdotettu mm. EU:n kilpailukyvyn, talouskasvun ja toimivien sisämarkkinoiden edistämiseen, Brexitin myötä laskevien jäsenmaksujen korvaamiseen, veronkierron estämiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseksi. Aiemmin Pilari 1 Amount A:n tilalla oli 2017 esitelty EU:n digivero (digital services tax) ja BEFIT korvasi vuodelta 2011 olevan CCCTB-ehdotuksen (common consolidated corporate tax base). **Uusien omien varojen -paketti ja kirjaaminen EU:n budjettiin ei saa olla kiertotie viedä läpi vanhoja, aiemmin hyvästä syystä hylättyjä verouudistuksia.**

On huomioitava myös ehdotettujen uusien omien varojen, eli verojen negatiiviset vaikutukset. Liiketoiminta on globaalia, eikä EU:n kilpailukykyä edistetä uusilla, muusta maailmasta poikkeavilla veromalleilla, kuten BEFIT. Työllistäviä yrityksiä ja EU:n kilpailukykyä ei pelasteta lisäveroilla, poukkoilevalla verotuksella, monimutkaisen verotuksen aiheuttamilla hallinnollisilla kuluilla, kaksinkertaisella verotuksella tai protektionistisen verotuksen synnyttämillä kauppasodilla.

3. Ajoitus on väärä

Suurten konsernien tulee vuoden 2024 alusta alkaen noudattaa minimiverodirektiivin määräyksiä. Minimiverotuksen ideana on, että konserneja verotetaan 15 prosentin tosiasiallisen minimiverotason mukaisesti riippumatta siitä missä maassa yritys toimii. Lisäksi Suomessakin otetaan käyttöön kotimainen täydennysvero. Komission antama minimiverodirektiivi perustuu OECD:n pilari 2 (GloBE) -mallisääntöihin ja siihen liittyvään täydentävään ohjeistukseen. Minimiverodirektiivi tulee implementoida Suomen (ja jokaisen EU-maan) lainsäädäntöön 31.12.2023 mennessä. Aikataulu on minimiverosääntelyn monimutkaisuuden ja laskenta- ja raportointivelvollisuuksien raskauden vuoksi kohtuuton yrityksille ja verohallinnoille.

Uusiin omiin varoihin sisältyy ehdotus BEFIT-veromallista. Veropohjan laskemisen pohjana (tai inspiraationa) käytettäisiin minimiverodirektiivin ja OECD:n mallisääntöjen hallinnollisesti raskaita ja epäselviä laskentasääntöjä.

Teknologiateollisuus ry suhtautuu kriittisesti komission ehdotukseen yritysten voittoihin perustuvasta tilastollisesta omasta varasta, joka olisi tilapäinen malli ennen kuin BEFIT-malli tulisi voimaan. Kannatamme linjausta, jonka mukaan Suomen kantana on, että komission ehdottama tilastollinen oma vara ei toisi lisäarvoa verrattuna nykyiseen bruttokansantuloon perustuvaan omaan varaan, vaan monimutkaistasi unionin rahoitusjärjestelmää. VM:n laskelmien mukaan komission ehdotus vaikuttaisi olevan Suomelle taloudellisesti merkittävän epäedullinen.

Teknologiateollisuus ry kannattaa jatkokirjelmän linjausta Suomen kannaksi, että OECD:n pilari 1:n Amount A:n arviointi omana varana on ennenaikaista. Pilari 1-hankekokonaisuuden käsittely on kesken eikä monenvälistä yleissopimusta ole olemassa.

BEFIT- ja pilari 1 -pakettien käsittelyn edetessä, Suomen tulee tarkentaa kantaansa uusien omien varojen neuvotteluita silmällä pitäen, kuten jatkokirjelmässäkin todetaan.

Teknologiateollisuus ry kannattaa Suomen ehdotettua kantaa, että mahdolliset uudet omat varat tulisi ottaa käyttöön [aikaisintaan] vasta unionin uuden rahoituskehyskauden alussa vuonna 2028, jolloin olisi tiedossa myös tuleva menotaso, joka osaltaan määrittelee EU:n rahoitustarpeet. **Pilari I:n Amount A:n ja BEFIT:in osalta käyttöönottoaikataulua ei tulisi edes lyödä lukkoon, ennen kuin niiden valmistelu etenee, tai lopetetaan.**

4. Suomen pienenevää budjettia ei saa paikata nostamalla kansallisia veroja

Tulevaisuudessa varat, jotka kerryttävät jokaisen jäsenvaltion omaa kassaa, menisivät osin suoraan EU:n budjettiin. Samoin kävisi uusien veromallien tuotoille. On ymmärrettävää, että EU:ssa haetaan keinoja paikata vajausta budjetissaan. Mutta myös Suomella on vakava taloustilanne ja merkittävästi alijäämäinen budjetti. Kuten Teknologiateollisuus ry toisessa talousvaliokunnalle toimittamassaan asiantuntijalausunnossaan[1] toteaa, Teknologiateollisuus ry katsoo, että EU-budjetin tason tulee säilyä kohtuullisena välttäen Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Lisäpanostukset tärkeäksi katsottuihin kohteisiin tulisi tehdä ensisijaisesti budjetin sisällä kohdentamalla rahoitusta uudelleen, tehokkaammin ja vaikuttavammin. Suomi voi myös edelleen parantaa EU-välineiden hyödyntämistä ja saantoa (tuotokset ja vaikutukset; eurot). Varojen ohjautuminen EU:n budjettiin tulee huomioida Suomen budjetista puhuttaessa, kuten jatkokirjelmässäkin todetaan. **Mikäli Suomen vero- ja maksutulot pienenevät, ei vajetta saa paikata korottamalla Suomen kansallista verotusta, varsinkaan kasvua, investointeja, yrittämistä, yrittäjyyttä ja työnteon kannusteita heikentäen.**

[1] koskien: *E 17/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje – Komission tiedonanto sekä ehdotukset monivuotista rahoituskehystä (MFF) 2021–2027 koskevaksi välitarkistukseksi; U 41/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi Euroopan strategisten teknologioiden kehitysvälineen perustamisesta (STEP)*

5. ETS:n ja CBAM:n ensisijainen tehtävä on ohjata vähähiilisyyteen, ei tilkitä EU:n budjettia

EU:n budjetista iso osa suunnataan vähähiilisyyttä edistäviin hankkeisiin. Siitä näkökulmasta ehdotus rahoittaa budjettia päästökauppatuloilla ja hiilirajamekanismilla on ymmärrettävä. Green Dealin yhteydessä valmisteltujen maksujen toimivuutta tulisi silti ensisijaisesti tarkastella ympäristönäkökulmasta. Ympäristöveroilla ja -maksuilla tavoitellaan ohjaamista vähähiilisempään toimintaan. Siten esimerkiksi hiilidioksidipäästöihin perustuvan veron ja maksun tuoton tulee onnistuessaan pienentyä (vähemmän päästöjä = vähemmän verotuloja). **Tavoite tehdä EU-sääntelyä budjetin paikkaamiseksi ei ennusta toimivaa lainsäädäntöä vähähiilisyyteen kannustamiseksi. Siksi ETS ja CBAM tulee nähdä ensisijaisesti ympäristö-, ei budjettinäkökulmasta.**

Lisätietoja:
Maria Volanen
Johtava asiantuntija, verotus
maria.volanen@teknologiateollisuus.fi